

KARTA PRACY DLA NAUCZYCIELA

Rówieśnicy bez barier — szkoła dostępności w podlaskich klasach

I. INFORMACJE PODSTAWOWE

Kategoria	Opis	Źródło informacji (wg projektu)
Tytuł Modułu	Bez filtrów – zrozumieć niepełnosprawność	Gotowy scenariusz lekcji wychowawczych i konspekty
Grupa Docelowa	Uczniowie szkół podstawowych (klasy 5–8) i ponadpodstawowych (licea, technika)	Zadanie realizowane na terenie miasta Białystok oraz województwa podlaskiego
Główny Cel Zajęć	Budowanie zrozumienia, empatii i pełnej akceptacji wobec osób z niepełnosprawnościami oraz promowanie wiedzy o dostępności przestrzennej, architektonicznej i komunikacyjnej.	Przełamywanie dystansu i uprzedzeń.
Wymagane Materiały	Film edukacyjny/mini-dokument (ok. 10 min), prezentacja w PDF lub Google Slides, Pakiet edukacyjny dla szkół	Film zawiera napisy (dostępność cyfrowa).

II. SCENARIUSZ WARSZTATÓW INTEGRACYJNYCH (40–50 minut)

FAZA 1: ROZMOWA I REFLEKSJA (10 minut)

Cel: Zatrzymanie się nad emocjami i pierwszymi wrażeniami po wysłuchaniu historii bohaterów.

Pytanie Moderacyjne (Refleksja)

1. Emocje: Co z usłyszanych historii (np. Marcina Anchimiuka, Szymona Andrejczuka, Adama Kujawy) wywołało w was **najsilniejszą emocję**?

Wskazówki Dydaktyczne

Zachęcaj uczniów do otwartej dyskusji o odczuciach, które pojawiły się podczas oglądania/słuchania.

2. Wyjaśnienie terminu: Szymon Andrejczuk stwierdził, że **wózek inwalidzki jest dla niego „przepustką do wolności”**. Jak ten opis zmienia wasze dotychczasowe postrzeganie wózka?

Podkreśl, że dla osób z niepełnosprawnościami zyskanie samodzielności (np. dzięki sprzętowi) jest kluczowe.

3. Wnioskowanie: Czy byliście zaskoczeni tym, jak aktywne i satysfakcjonujące może być **życie sportowe** (np. parabox, pływanie, szachy) i **zawodowe** (np. praca na Politechnice) osób, które widzieliście?

Pokaż, że osoby z niepełnosprawnością są pełnoprawnymi i aktywnymi członkami społeczeństwa.

FAZA 2: DEMONTAŻ STEREOTYPU (10 minut)

Cel: Przełamanie stereotypu, że „niepełnosprawność to wózek inwalidzki”, oraz poszerzenie rozumienia pojęcia niepełnosprawności.

Pytanie Moderacyjne (Krytyczne i Pogłębiające)

Wskazówki Dydaktyczne

1. Krytyka symbolu: Adam Kujawa mówił, że utożsamienie niepełnosprawności ze znakiem osoby na wózku jest „**krzywdą**”. Wyjaśnijcie, co dokładnie miał na myśli i dlaczego jeden symbol może być krzywdzący?

Skoncentruj się na tym, że niepełnosprawność ma szerokie spektrum, a jej postrzeganie głównie jako „problemu” jest błędne.

2. Różnorodność: Skoro niepełnosprawność dotyczy co siódmej osoby w Polsce, opiszcie, jakie inne rodzaje niepełnosprawności (także **niewidocznej**) mogą wpływać na życie rówieśników w szkole.

Zwróć uwagę na potrzebę edukacji włączającej oraz przeciwdziałania wykluczeniu, które często wynika z braku rzetelnej wiedzy.

3. Empatia i bariery: Gdybyście mieli stworzyć fikcyjną personę, która reprezentuje niewidzialną niepełnosprawność, jakie **bariery** (architektoniczne, informacyjne, społeczne) mogłyby napotykać w waszej szkole?

Uczniowie powinni uczyć się przez bezpośrednie doświadczenie i analizę realnych barier.

FAZA 3: ZASADY KOMUNIKACJI I SPRAWCZOŚĆ (10 minut)

Cel: Wypracowanie praktycznych zasad zachowania i budowanie poczucia wspólnoty.

Pytanie Moderacyjne (Praktyczne Działanie)

Wskazówki Dydaktyczne

1. Pomoc na siłę: Bohaterowie podkreślali, że nie lubią, gdy pomaga się im **bez zapytania**. Jak zaproponować pomoc w sposób kulturalny, który nie narusza ich samodzielności?

Zachęcaj do otwartej rozmowy o trudnościach i potrzebach oraz do stosowania zasady:

zawsze pytaj o zgodę na pomoc.

2. Bezpieczeństwo i czas: Adam Kujawa użył metafory: w życiu nie da się **cofnąć czasu** (w przeciwieństwie do gry komputerowej). Jak wiedza o ryzyku wypadków (które często są przyczyną niepełnosprawności) wpływa na wasze codzienne decyzje?

Element ten wpisuje się w realizację zajęć z zakresu profilaktyki społecznej.

3. Ambasadorzy Akceptacji: W jaki sposób możecie w klasie przenieść to, co usłyszeliście, na realne działania, aby stać się **ambasadorami dostępności** w swoim otoczeniu?

Wzmocnij rolę młodzieży jako edukatorów rówieśniczych, którzy dzielą się wiedzą i przeciwdziałają hejtowi i dyskryminacji.

FAZA 4: PODSUMOWANIE I TRWAŁOŚĆ REZULTATÓW (5 minut)

- **Podkreślenie różnicy:** Niepełnosprawność to szerokie spektrum, które jest częścią wspólnej rzeczywistości.
- **Wzmocnienie Sprawczości:** Celem projektu jest przekształcenie biernej tolerancji w aktywną akceptację i współdziałanie, aby każdy miał prawo do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym.

(film, konspekty) są trwale i udostępnione online na zasadach **otwartej licencji Creative Commons**, co umożliwia ich wykorzystanie na lekcjach wychowawczych w kolejnych rocznikach szkolnych.